

TEHARSKI SPOMENIK

Janez Juhant je v pismih bralcev v *Družini* št. 43, 23. oktobra, zapisal: »Vaš novinar Ivo Žajdela je v *Družini*

med drugim o pokopu žrtev iz Hude zapisal tudi: 'Medtem ko so se Sušnik, Juhant in Roman Leljak zavzeli, da bi jih pokopali na pokopališču na

Dobravi pri v Mariboru, mnogi želijo, da bi izkopane iz grobišč, ki so povezana s povojnim komunističnim uničevalnim taboriščem Teharje, pokopali v spominskem parku Teharje.' Tako Roman Leljak kot sam se nisva zavzela – kakor tudi ne večina udeležencev okrogle mize v Rovtah in tudi ne prizadeti svojci žrtev – za pokop na Dobravi pri Mariboru. Sam sem poudaril, da bi morali celovito urediti pokop bodisi v Ljubljani podobno kot za nemške ali italijanske žrtve ali pa na Teharjah.«

Ta očitek je neutemeljen, saj sem v sicer kratkem članku prav povzel razpravo v Rovtah 23. septembra. Tam se je dr. Janez Juhant na koncu, v zaključni besedi, po dveh urah in 20 minutah razprave, najprej zahvalil prisotnim za udeležbo in pričevanja, nato pa dejal, da ta »potrjujejo, kako kompleksne stvari so na naših dušah in v našem narodu. Rad bi se zahvalil medijem, ki ste tu, da boste vendarle delček tega posredovali širši slovenski javnosti. Mislim da ne samo naslov Kam jih bomo pokopali? Jaz še vedno plediram na komisijo in vse odgovorne, da se morda le

v smislu tega odločijo za mariborsko kostnico kot neko rešitev, če je to treba zdaj narediti, potem pa, da se rešuje to tako, kot je to na splošno želja, da bi predvsem vsi skupaj bili na enem mestu, dokler ne bomo mogli opraviti individualnih pokopov.«

Prav je tako, kot sem zapisal v članku. Najobširneje je o pokopu na Dobravi govoril publicist Roman Lejnak. To, ali je govoril o tamkajšnji kostnici ali pokopnem mestu, je vseeno. Šlo je za to, da je absurdno odpejati umorjene v rudniku Huda jama še bolj daleč od njihovega doma oziroma od njihovih sorodnikov.

Velika večina prisotnih v Rovtah je želela, da ta shod pomeni tudi protest zoper odločitve o prekopu na Dobravo in ne na Teharje. Nekateri so pričakovali tudi, da se bo oblikovala protestna izjava, ki bi jo podpisali. Vendar so nekateri razpravo hitro zavili v stran od namena okrogle mize. Po koncu so mi nekateri izražali silno ogorčenje zaradi tega. Domov so odšli »z dolgimi nosovi«, bili so še enkrat prevarani.

Mimogrede rečeno, Roman Lejnak ima veliko »zaslugo«, da je prišlo do odločitve o Dobravi. On je namreč predsednika republike Boruta Pahorja uspel prepričati za Dobravo, ta pa je potem vplival na vladno komisijo. Drugi pomemben razlog za Dobravo je pri dveh vodilnih članih komisije, ki sta se po odkritju umorjenih v rudniku Huda jama leta 2009 zavzemala, da bi umorjene pokopali v neposredni bližini rudnika Huda jama ali celo v njem. Zanju spominski park Teharje sploh ni obstajal kot možnost, kar je čudno, glede na to, da ga je z razmeroma velikimi sredstvi zgradila država, da je razmeroma lepo urejen in predvsem, da so tam osrednje spominske slovesnosti vsako leto.

Še o »ekologiji« Teharij, h kateri se zadnje čase zatekajo nekateri. V Rovtah je član vladne komisije Peter Sušnik izpostavil »potrebo« po »ekološki sanaciji« Teharij. Vladna komisija za grobišča v dopisu ministrstvu za kulturo 22. septembra omenja »okoljske probleme« na širšem območju Teharij oziroma »sanacijski načrt odlagališča Zatravnik«, ki da sega v »vplivno območje Spominskega parka«. Zdi se, da nekateri po nepotrebnem delajo iz muhe slova in celo glede ekološke problematike severovzhodnega območja Celja ne razumejo, kaj so tu hruške in kaj jabolka. Ekološka degradacija širšega območja Celja je zaradi onesnaževanja Cinkarne pereča že vsaj trideset let. Tema je velika in zapletena. Tako velika, da je težko rešljiva. Glavnina problematike se tiče območja stare in nove Cinkarne. Drugo je območje Teharij, kjer sta dve odlagališči cinkarniške sadre iz preteklosti in celjsko komunalno odlagališče. Ne obeh odlagališč sadre ne komunalnega odlagališča ne bo nihče nikamor vozil. Sta tam in bosta tam ostali. Spominski park stoji na obrobju obeh. Tam je bilo komunistično uničevalno taborišče, kjer so trpeli tisoči Slovencev, tam so komunisti ubijali in odvažali ljudi na morišča. Tam je od leta 1990 osrednja vsakoletna spominska slovesnost. Tam je država zgradila razmeroma velik spominski park, ki je opremljen s številnimi kakovostnimi krščanskimi simboli. Od načrtovanega ni postavljena t. i. aleja spoštovanja oz. via

sacra (na območju vadbišča za golf) ter obširna kostnica in prostor za pokop. Manjka tudi informacijski del. Tu je tudi vladni odlok o razglasitvi parka Teharje za kulturni spomenik državnega pomena iz junija 2014, ki ga bo gotovo treba dopolniti, saj ga je levičarska vlada sprejela z razvidnim namenom, uperjenim proti teharskemu spominu.

IVO ŽAJDELA, LJUBLJANA